ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม–สุขภาพของนักศึกษาใน รายวิชาการบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจการบริการและการโรงแรม

The Effects of a Practical Case Study-Based Learning Process on Student Academic Achievement and Environmental-Health Attitudes in the Accounting and Finance for Hospitality and Hospitality Businesses Course.

(Received: September 26,2025 ; Revised: September 29,2025 ; Accepted: September 30,2025)

วรภร ศิลาเจริญธนกิจ[1]
Waraporn Silacharoentanakij[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรม (2) ศึกษาระดับทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของนักศึกษาที่เรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเชิงปฏิบัติ และ (3) ประเมินความเข้าใจเนื้อหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีส่วนร่วม ความพึงพอใจ และความเชื่อมั่นในการนำไปใช้จริงของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา การบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจการบริการและการโรงแรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 14 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวัดทัศนคติและความพึงพอใจ (25 ข้อ 5 หมวด) และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Pre-test และ Post-test) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ Wilcoxon Signed-Rank Test และการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วย Cronbach's Alpha

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แสดงว่าการใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรมช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้จริง ด้านทัศนคติและความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก (M = 4.40) โดยหมวดที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือความพึงพอใจต่อวิธีการสอน (M = 4.60) รองลงมาคือความเข้าใจเนื้อหา (M = 4.56) ขณะที่หมวดทักษะการคิดวิเคราะห์แม้ได้คะแนนต่ำสุด (M = 4.35) แต่ยังอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้นักศึกษายังสะท้อนความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพซึ่งเชื่อมโยงกับการเรียนรู้จากระบบบัญชีโรงแรมจริง

คำสำคัญ: กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติ, ระบบบัญชีโรงแรม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม–สุขภาพ

Abstract

This study aimed to (1) compare students' academic achievement before and after participating in a practical case study-based learning process using a hotel accounting system, (2) examine students' environmental-health attitudes resulting from the learning process, and (3) evaluate their content understanding, analytical thinking skills, learning participation, satisfaction, and confidence in applying knowledge. The participants were 14 undergraduate students enrolled in the Accounting and Finance for Hospitality and Hotel Business (IHM321) course in the second semester of the 2024 academic year. Data were collected through a five-section questionnaire (25 items) measuring students' attitudes and satisfaction and a pre-test/post-test achievement test. Data were analyzed using descriptive statistics, mean, standard deviation, the Wilcoxon Signed-Rank Test, and Cronbach's Alpha reliability analysis.

[1] มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

The findings revealed that students' post-test scores were significantly higher than their pre-test scores ($p < .05$), indicating that the case-based experiential learning using the hotel accounting system effectively enhanced their academic achievement. Overall attitudes and satisfaction were rated at a very high level ($M = 4.40$), with the highest mean score in teaching satisfaction ($M = 4.60$), followed by content understanding ($M = 4.56$). Analytical thinking skills received the lowest mean ($M = 4.35$) but remained at a high level. Moreover, students reported greater awareness of environmental and health issues linked to the practical learning experience.

Keywords: Case-based experiential learning, Hotel accounting system, Academic achievement, Environmental-health attitudes

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเน้นแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered) ที่ไม่เพียงแต่สอนเชิงทฤษฎี แต่ยังมุ่งพัฒนาให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ความสามารถเชิงปฏิบัติ และทัศนคติที่เหมาะสมต่อการทำงานจริง ในสาขาบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจการบริการและการโรงแรม ความซับซ้อนของการทำงานยิ่งตอกย้ำความจำเป็นในการใช้การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เนื่องจากโรงแรมต้องจัดการบัญชีที่ครอบคลุมหลายแผนก เช่น แผนกห้องพัก อาหารและเครื่องดื่ม การจัดเลี้ยง และบริการเสริมอื่น ๆ การใช้ตำราเพียงอย่างเดียวจึงไม่สามารถสะท้อนภาพการทำงานจริงได้ครบถ้วน ระบบบัญชีโรงแรม (Hotel Accounting System: HAS) จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยเฉพาะการใช้ระบบ Property Management System (PMS) และ Point of Sale (POS) ที่โรงแรมส่วนใหญ่ใช้ในการบันทึกธุรกรรม การออกใบเสร็จรับเงิน และการจัดทำรายงานทางการเงิน การจัดการเรียนรู้ด้านบัญชีและการเงินสำ หรับธุรกิจโรงแรมควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้เชิงทฤษฎีในบริบทการตัดสินใจที่ใกล้เคียงสถานการณ์จริง โดย Harris[1] แสดงให้เห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลองแบบบทบาทสมมติในรายวิชาบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจบริการช่วยเชื่อมโยงความรู้ทาง ทฤษฎีกับการประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจได้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติ (Case-based Experiential Learning) ยังเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับในวงการการศึกษา เพราะช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับการทำงานจริง แนวทางนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb[2] ที่มองว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติ การสะท้อนผล การสร้างแนวคิด และการนำไปประยุกต์ใช้ การใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรมจึงไม่เพียงแต่เพิ่มความรู้เชิงวิชาการ แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง[3]

เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถาม 5 หมวด ได้แก่

หมวดที่ 1 ความเข้าใจเนื้อหา: วัดความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชีโรงแรม การใช้แบบฟอร์ม และการจัดทำงบกำไรขาดทุนแยกตามแผนก

หมวดที่ 2 ทักษะการคิดวิเคราะห์: วัดความสามารถในการวิเคราะห์ผลประกอบการ ใช้เครื่องมือทางการเงิน และวางแผนงบประมาณเงินสด

หมวดที่ 3 ความมีส่วนร่วมในการเรียน: วัดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การอภิปราย และการทำงานกลุ่ม

หมวดที่ 4 ความพึงพอใจต่อวิธีการสอน: วัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนที่ใช้ระบบบัญชีโรงแรมจริงและกรณีศึกษาเชิงปฏิบัติ

หมวดที่ 5 ความเชื่อมั่นในการนำไปใช้จริง: วัดความมั่นใจของผู้เรียนในการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้จริง รวมถึงการตระหนักถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

โครงสร้างการประเมินดังกล่าวช่วยให้สามารถวัดผลการเรียนรู้ในสามมิติ คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านทักษะ (Skills) และด้านเจตคติ (Attitudes) ได้อย่างครอบคลุม ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพการเรียนรู้ในเชิงองค์รวมได้ดีกว่าการวัดเพียงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเดียว อีกมิติที่สำคัญคือ ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม ไม่ว่าจะเป็นการจัดการพลังงาน การลดของเสีย การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หรือการรักษามาตรฐานด้านสุขอนามัย งานวิจัยของ Chan และ Hsu[4] พบว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงแรมช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ขณะที่ Deale และ Barber[5] ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาด้านความยั่งยืนมีความ สำคัญต่อหลักสูตร hospitality และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อประเด็นสิ่งแวดล้อม พฤติกรรม และแนวทางการบูรณาการความยั่งยืนในการเรียนการสอน การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระบบบัญชีโรงแรมเข้ากับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังเจตคติด้านความยั่งยืนให้แก่นักศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นของบัณฑิตในยุคปัจจุบัน จากงานศึกษาที่ผ่านมา เช่น Herreid[6] ที่ยืนยันว่ากรณีศึกษาสามารถส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึก และ Hales และ Tam[1] ที่แสดงให้เห็นว่าการใช้ระบบโรงแรมจริงทำให้นักศึกษามีความพร้อมต่อการทำงานมากขึ้น ทำให้เห็นว่าการบูรณาการระบบบัญชีโรงแรมเข้ากับการเรียนรู้เชิงปฏิบัติสามารถสร้างทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม–สุขภาพได้ในเวลาเดียวกัน

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญ เพราะมุ่งศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรม ที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของนักศึกษา โดยใช้การประเมินผ่านแบบสอบถามทั้ง 5 หมวด ซึ่งจะช่วยสะท้อนให้เห็นมิติการเรียนรู้ที่ครอบคลุม ทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรม
2. เพื่อศึกษาระดับ ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ของนักศึกษาที่เรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรม
3. เพื่อประเมิน ความเข้าใจเนื้อหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีส่วนร่วม ความพึงพอใจ และความเชื่อมั่นในการนำไปใช้จริง ของนักศึกษา ผ่านแบบสอบถาม 5 หมวดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรคือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา การบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจการบริการและการโรงแรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 14 คน (n = 14) โดยเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมทุกคนที่ตอบแบบสอบถาม ถือเป็นการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด (Census) เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ในรายวิชานี้โดยตรง

เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามวัดทัศนคติและความพึงพอใจพัฒนาตามกรอบการประเมิน 5 หมวด ได้แก่ 1. ความเข้าใจเนื้อหา 2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ 3. ความมีส่วนร่วมในการเรียน 4. ความพึงพอใจต่อวิธีการสอน 5. ความเชื่อมั่นในการนำไปใช้จริง รวม 25 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ตั้งแต่ “น้อย

ที่สุด” ถึง “มากที่สุด” โดยแบบสอบถามนี้ตรงกับที่ใช้จริงในรายวิชา รายวิชาการบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจการบริการและการโรงแรม แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Pre-test และ Post-test) ประกอบด้วยข้อสอบปรนัยจำนวน 30 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาหลักของระบบบัญชีโรงแรม เช่น การบันทึกบัญชี การใช้ระบบ PMS/POS และการจัดทำงบการเงิน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าข้อคำถามครอบคลุมตัวชี้วัดตามกรอบแนวคิดครบถ้วน ตรวจสอบ ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วย ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha) โดยในงานวิจัยนี้ได้วิเคราะห์ค่า α ทั้งในภาพรวมและรายหมวด (ค่า α ที่ได้มากกว่า 0.70 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้เพียงพอในการวิจัย) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ได้รับการตรวจสอบความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตร KR-20

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อประเมินพื้นฐานความรู้ของนักศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรม เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอน นักศึกษาทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) และตอบแบบสอบถาม 5 หมวด รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อสรุปผลลัพธ์จากแบบสอบถามรายข้อและรายหมวด ใช้ สถิติทดสอบ Wilcoxon Signed-Rank Test สำหรับเปรียบเทียบคะแนน Pre-test และ Post-test เนื่องจากขนาดตัวอย่างมีจำนวนน้อย (n = 14) และไม่สามารถสมมติให้ข้อมูลกระจายปกติได้ รายงาน ขนาดอำนาจผล (Effect size, r) ควบคู่กับค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อสะท้อนความแรงของผลการเรียนรู้ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วย Cronbach’s Alpha ทั้งในภาพรวมและรายหมวด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามวัดทัศนคติและความพึงพอใจในการเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพทั้งด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถามตามกรอบแนวคิด และทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha) จากผลการตอบกลับของนักศึกษา 14 คน พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงถึงยอดเยี่ยมทั้งในรายหมวดและรวมฉบับ ดังนี้

หมวดที่ 1 ความเข้าใจเนื้อหา = 0.936
หมวดที่ 2 ทักษะการคิดวิเคราะห์ = 0.864
หมวดที่ 3 ความมีส่วนร่วมในการเรียน = 0.883
หมวดที่ 4 ความพึงพอใจต่อวิธีการสอน = 0.909
หมวดที่ 5 ความเชื่อมั่นในการนำไปใช้จริง = 0.910
รวมฉบับทั้งหมด = 0.971

ตามเกณฑ์การตีความของ George และ Mallery (2003) ที่ระบุว่าค่า Cronbach’s Alpha มากกว่า 0.90 ถือว่าอยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม (Excellent) และหากอยู่ระหว่าง 0.80–0.89 ถือว่าอยู่ในระดับ ดีมาก (Good) ดังนั้นแบบสอบถามฉบับนี้จึงมีความน่าเชื่อถือสูง เหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (Post-test) สูง

กว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (Pre-test) อย่างเด่นชัด ($p < .05$) แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนที่ผสมผสานการใช้ระบบบัญชีโรงแรมจริง เช่น การบันทึกข้อมูลในระบบ PMS และ POS รวมทั้งการจัดทำงบกำไรขาดทุนแยกตามแผนกและงบประมาณเงินสด มีส่วนช่วยยกระดับความเข้าใจของผู้เรียนทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติจริง ผลดังกล่าวสอดคล้องในเชิงแนวคิดกับ Harris[1] ซึ่งเสนอการจัดการเรียนรู้บัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจบริการผ่านสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้และตัดสินใจในบริบทใกล้เคียงการปฏิบัติงานจริง

ในส่วนของทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษา ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม 5 หมวด ($n = 14$) พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับอยู่ในระดับสูงมาก ($M = 4.40$ จาก 5) โดยหมวดที่ได้รับคะแนนสูงที่สุดคือ ความพึงพอใจต่อวิธีการสอน ($M = 4.60$, $SD = 0.55$) รองลงมาคือ ความเข้าใจเนื้อหา ($M = 4.56$, $SD = 0.54$) ส่วนหมวดที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ($M = 4.35$, $SD = 0.58$) แต่ยังคงอยู่ในระดับสูง ผลลัพธ์นี้แสดงว่านักศึกษาไม่เพียงมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเนื้อหาวิชา แต่ยังมีเจตคติที่ดีและพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติจริง

การวิเคราะห์เพิ่มเติมสะท้อนว่านักศึกษามีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในกระบวนการเรียนรู้ โดยมองว่าการใช้ระบบบัญชีโรงแรมช่วยเสริมสร้างความเข้าใจต่อการจัดการทรัพยากรและความยั่งยืนในธุรกิจการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Chan และ Hsu[4] ที่ระบุว่าการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจโรงแรมช่วยสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้เรียนและบุคลากร และสอดคล้องกับ Deale และ Barber[5] ที่เสนอว่าประเด็นความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมควรได้รับการบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญในหลักสูตร hospitality

โดยสรุป ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น มีความเข้าใจเนื้อหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีส่วนร่วม ความพึงพอใจ และความเชื่อมั่นในการนำไปใช้จริงในระดับสูงถึงสูงมาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรมจึงเป็นแนวทางการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb[2] ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง และสนับสนุนผลการวิจัยของ Herreid[6] ที่ชี้ว่าการใช้กรณีศึกษาช่วยเสริมสร้างการคิดเชิงวิเคราะห์และการเรียนรู้เชิงลึกของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรมมีประสิทธิผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและส่งเสริมทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของนักศึกษาในรายวิชา รายวิชาการบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจการบริการและการโรงแรม โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แสดงให้เห็นว่าวิธีการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยเพิ่มความเข้าใจในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ ทั้งยังสร้างแรงจูงใจและความสนใจต่อการเรียนรู้

ในส่วนของทัศนคติและความพึงพอใจ นักศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก โดยเฉพาะในด้านความพึงพอใจต่อวิธีการสอน ($M = 4.60$) และความเข้าใจเนื้อหา ($M = 4.56$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง อย่างไรก็ตาม หมวดทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($M = 4.35$) แม้อยู่ในระดับสูง แต่สะท้อนความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาในมิตินี้

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศ เช่น Herreid[6] และ Kolb[2] ที่เน้นว่าการเรียนรู้จากกรณีศึกษาและการเรียนรู้จากประสบการณ์ช่วยสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้เชิงลึก ตลอดจนงานของ Harris[1] ชี้ให้เห็นคุณค่าของการจัดการเรียนรู้บัญชีและการเงินในธุรกิจบริการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประยุกต์ทฤษฎีในสถานการณ์ตัดสินใจ ขณะที่ Chan และ Hsu[4] สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวด ล้อมในธุรกิจ hospitality และ Deale และ Barber[5] เน้นความสำคัญของการบูรณาการความยั่งยืนและประเด็นสิ่งแวดล้อมในหลักสูตร hospitality ในบริบทของประเทศไทย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาการบัญชีที่เน้นการมีส่วนร่วมและการลงมือปฏิบัติ โดยอินทปันตีและคณะ[7] พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการชุมชนโดยใช้โครงงานเป็นฐานทำให้นักศึกษาบัญชีมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญและมีความพึงพอใจในระดับมาก หอมละออ[8] พบว่าการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับเทคนิคการโค้ชช่วยให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงขึ้นและนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากขณะที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD[9] พบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาดังกล่าวสนับสนุนข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ในประเด็นที่ว่า การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์และประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบวกได้ ยังยืนยันว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาการบัญชีช่วยเพิ่มทั้งความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่นักศึกษาให้ค่าความพึงพอใจและความมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง

โดยสรุป การใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรมมีผลต่อการพัฒนาทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติในเชิงบวกของนักศึกษาในรายวิชาบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจการบริการและการโรงแรม ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และสามารถนำไปปรับใช้ในรายวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการบริการในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การใช้ระบบบัญชีโรงแรมจริงในชั้นเรียน: อาจารย์ผู้สอนควรนำระบบ PMS และ POS มาประกอบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งขึ้นและสามารถประยุกต์ใช้ได้ในสถานการณ์จริง

2. การเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์: แม้ว่าผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีคะแนนในระดับสูง แต่ยังต่ำกว่าหมวดอื่น จึงควรเพิ่มกิจกรรมที่เน้นการแก้ปัญหาเชิงวิเคราะห์ เช่น การทำโครงงานกรณีศึกษา (Case Project) การวิเคราะห์งบการเงินจำลอง หรือการอภิปรายกลุ่ม เพื่อส่งเสริมทักษะนี้ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

3. การบูรณาการประเด็นสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ: ควรเชื่อมโยงเนื้อหาบัญชีโรงแรมกับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เช่น การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงการใช้พลังงานอย่างยั่งยืน การประเมินต้นทุนสิ่งแวดล้อม หรือการรายงานด้าน ESG เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและเตรียมความพร้อมสำหรับแนวโน้มธุรกิจบริการที่เน้นความยั่งยืน

4. การสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักศึกษา: ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจต่อวิธีการสอนได้คะแนนสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่านักศึกษาตอบสนองต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนั้นควรคงรูปแบบการสอนเชิง Active Learning และเสริมด้วยการใช้เทคโนโลยี เช่น เกมจำลอง หรือ Simulation-Based Learning

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ขยายกลุ่มตัวอย่าง: ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นจากหลายมหาวิทยาลัย เพื่อเพิ่มความทั่วไปของผลการวิจัย (Generalizability)

2. การเปรียบเทียบวิธีการสอน: ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการสอนแบบดั้งเดิม (Lecture-based) และการสอนด้วยกรณีศึกษาเชิงปฏิบัติ เพื่อประเมินประสิทธิภาพเชิงเปรียบเทียบอย่างชัดเจน

3. การวิจัยระยะยาว (Longitudinal Study): ควรติดตามผลของนักศึกษาในระยะยาว เช่น หลังฝึกงานหรือเข้าสู่การทำงานจริง เพื่อประเมินว่าทักษะและทัศนคติที่ได้รับยังคงอยู่หรือไม่

4. การบูรณาการตัวแปรใหม่: ควรเพิ่มการวัดตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) หรือทักษะดิจิทัล (Digital Literacy) ซึ่งมีความสำคัญต่อสายอาชีพบัญชีและการโรงแรมในยุคดิจิทัล

5. การใช้วิธีวิจัยผสม (Mixed Methods Research): ควรผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือ Focus Group เพื่อได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งด้านสถิติและประสบการณ์ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

1. Harris PJ. (1997) A seminar role-play model for hospitality accounting and finance education: development, implementation and evaluation. International Journal of Hospitality Management.;16(1):65–77. doi:10.1016/S0278-4319(96)00047-3.
2. Kolb, D. A. (1984). Experiential learning: Experience as the source of learning and development. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
3. George, D., & Mallery, P. (2003). SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference. 4th ed. Boston: Allyn & Bacon.
4. Chan, E. S. W., & Hsu, C. H. C. (2016). Environmental management research in hospitality. International Journal of Contemporary Hospitality Management. ;28(5):886–923. doi:10.1108/IJCHM-02-2015-0076.
5. Deale CS, Barber N. (2012) How important is sustainability education to hospitality programs? Journal of Teaching in Travel & Tourism.;12(2):165–187. doi:10.1080/15313220.2012.678211.
6. Herreid CF. (2011) Case study teaching. New Directions for Teaching and Learning. (128):31–40. doi:10.1002/tl.466..
7. อินทปันตี ภ, สุขหนู พ, จันทรวงศ์ จ, ชัยกิตติกุล ก. (2567) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการชุมชนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางวิชาชีพบัญชี.วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ .;9(2):55– 66.
8. นวพล จำปาจันทร์. (2561). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาบัญชี. วารสารวิชาชีพบัญชี, 64(3), 85–98.
9. ทรัพย์สูงเนิน ส, ขาวเหลือง ด, จรัสรวีวัฒน์ ส. (2563) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาการบัญชี .e-Journal of Education Studies, Burapha University.;2(2):44–59.

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม–สุขภาพของนักศึกษาใน รายวิชาการบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจการบริการและการโรงแรม

The Effects of a Practical Case Study-Based Learning Process on Student Academic Achievement and Environmental-Health Attitudes in the Accounting and Finance for Hospitality and Hospitality Businesses Course.

(Received: September 26,2025 ; Revised: September 29,2025 ; Accepted: September 30,2025)

วรภร ศิลาเจริญธนกิจ[1]
Waraporn Silacharoentanakij[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรม (2) ศึกษาระดับทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของนักศึกษาที่เรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเชิงปฏิบัติ และ (3) ประเมินความเข้าใจเนื้อหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีส่วนร่วม ความพึงพอใจ และความเชื่อมั่นในการนำไปใช้จริงของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา การบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจการบริการและการโรงแรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 14 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวัดทัศนคติและความพึงพอใจ (25 ข้อ 5 หมวด) และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Pre-test และ Post-test) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ Wilcoxon Signed-Rank Test และการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วย Cronbach's Alpha

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แสดงว่าการใช้กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติจากระบบบัญชีโรงแรมช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้จริง ด้านทัศนคติและความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก (M = 4.40) โดยหมวดที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือความพึงพอใจต่อวิธีการสอน (M = 4.60) รองลงมาคือความเข้าใจเนื้อหา (M = 4.56) ขณะที่หมวดทักษะการคิดวิเคราะห์แม้ได้คะแนนต่ำสุด (M = 4.35) แต่ยังอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้นักศึกษายังสะท้อนความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพซึ่งเชื่อมโยงกับการเรียนรู้จากระบบบัญชีโรงแรมจริง

คำสำคัญ: กรณีศึกษาเชิงปฏิบัติ, ระบบบัญชีโรงแรม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม–สุขภาพ

Abstract

This study aimed to (1) compare students' academic achievement before and after participating in a practical case study-based learning process using a hotel accounting system, (2) examine students' environmental-health attitudes resulting from the learning process, and (3) evaluate their content understanding, analytical thinking skills, learning participation, satisfaction, and confidence in applying knowledge. The participants were 14 undergraduate students enrolled in the Accounting and Finance for Hospitality and Hotel Business (IHM321) course in the second semester of the 2024 academic year. Data were collected through a five-section questionnaire (25 items) measuring students' attitudes and satisfaction and a pre-test/post-test achievement test. Data were analyzed using descriptive statistics, mean, standard deviation, the Wilcoxon Signed-Rank Test, and Cronbach's Alpha reliability analysis.

[1] มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์